

**Derewel mə vinden a anà
Ibəraninko ahay
ata awan
Adakay way pə deftere a anan**

Da san sə vinde derewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zabor awan sə slənan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dakay nà, cəved inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kə məcak à yime sə dō ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa ban wiya a tə dō ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay sə dakay anan way ataya nà, winen apan i tətak way pə anjahay su dō a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cəved a Yesu sa tam dō ahay a zalay cəved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbərom sa ban tə dō ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga pə Mbərom (11.1 - 13.25)

Mbərom a jan 'am anà dō ahay tə dongo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am anà bije a mənuko ahay tə dongo ana dō maja'am anahan

ahay. A taa jan atan 'am tə cəved ahay cara cara, aday saray bayak a re.

² A taa jan atan ahay 'am nə matanan hus ahay à alay ana mənuko biten. Əna həna, alay a mədakwidok a anaya nə, a jak uko 'am tə dundo ana wan anahan. A alay ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nə, a ndakay anan tə alay ana wan ata awan. Aday a walay sə lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata kərtek a sə coy.

³ Mazla6 a Mbərom a wuteden pi jœer nə, anə wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan mægala awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan ines anə dō ahay aday tē tēra dō cəncan aya re. Pə dəba ana way ata wa nə, Mbərom Ba Mægala a gəba anan way anahan pə cakay anahan à mburom, saa ga bahay pə way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbərom a daf anan wan anahan pa nga sə maslay anahan ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan.

⁵ Kula Mbərom kà jak anan 'am a anan anə maslay anahan ahay bay:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak bəbay anak.* »

Kabay

«Iken nə, ni tēra bəbay anak,

iken ki tēra wan uno.†»

* **1:5** Ca pə Jabuura 2.7. † **1:5** Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13.

A jan 'am ataya nà, anà Yesu a kàrtek.

⁶ Aday asa, à alay a Mbërom i sa slënay anan ahay wan anahan mënduwel a pə daliyugo ata nà, a wa:

«Maslay a Mbërom ahay fok t̄h hëran nga.‡»

⁷ Pə maslay a Mbërom ahay ite nà, a wa:

«Maslay a Mbërom ahay tinen d̄o si mer su way anahan ahay.

Tinen kawa mad̄, aday kawa miresl sə uko ahay re.§»

⁸ Əna pə Wan a Mbërom a kutok nà, Deftere a Mbërom a wa:

«Iken nə Mbërom, ki ga bahay pa sə viyviya awan, aday ki lavan nga anà d̄o anak ahay tə cəved awan.

⁹ Kə pəlay dukwen way d̄idek aya awan, aday way sə sədøk cəna, a nak itəbay.

Anga nan, Bəbay anak Mbërom a ngamak, a varak ataslay mivel,

aday a təra iken d̄o mëduwen a pa nga su d̄o pə cakay anak ataya fok.*»

¹⁰ Deftere a Mbërom a ja asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata nà, kə ndakay daliyugo nə tə alay anak awan, aday kə ndakay mburom re.

¹¹ Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav, əna iken a nə ki ga inde pa sə viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga mëduwer kawa zana sa nes ata awan.

¹² Ki i lapay atan wa, kawa d̄o sə lapay anan wa zana anahan mëduwer a ata awan.

‡ **1:6** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § **1:7** Ca pə Jabuura 104.4.

* **1:9** Ca pə Jabuura 45.7-8.

Way ataya ti mbəda kawa zana a'am a sə pəkay
ahay wa ata awan.

Əna iken ki mbəda itəbay,
sifa anak i ndav itəbay re.†»

¹³ Kula Mbərom kà jak anan 'am a anaya anà
maslay anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway uno,
aday do manide anak ahay fok nà,
ni təra atan bile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a
dəkdek.

¹⁴ Maslay a Mbərom ahay nà, tinen apasay sa
gan mer su way anà Mbərom ahay cəna coy. I
slan atan saa man zek anà do saa njad sifa aday sə
njahay à man a Mbərom ataya awan.

2

Də kədey anan 'am a Mbərom sa jak uko ata bay

¹ Kak Mbərom kà jak uko 'am tə dundo ana wan
anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga
'am anahan nə 'am sə sləne. Bay nà, dī lize à cəved
wa.

² Da san apan zle, maslay a Mbərom ahay ta nak
ta jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen awan.
Do sə dəfan apan bay ataya nà, tə njadak sariya təde
pə ines a tinen ata awan.

³ Əna, mənuko aday nà, Mbərom kə varak uko
'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa.
Anga nan, kak də kədiyək anan 'am anahan a sa jak
uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok
daw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay

† 1:12 Ca pə Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

a mənuko Yesu Almasihu awan. Do sə sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə dīdek a nə tinen awan.

⁴ Mbərom dūkwen kə dākak uko anan 'am anahan ata nə dīdek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sə varan mægala sa ga way ahay cara cara anà dō ahay tə alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kə dākak uko anan cəved sa tam

⁵ Mbərom a daf sə lavan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay.

⁶ Adəka bay, mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà:

«Mbərom, dō zənnen a nə ma aday hus iken sə bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?

⁷ Kə ndakay anan, winen nà, ù vo sə maslay a Mbərom ahay mənəcək.

Pə dəba anahan a wa, kə varan mazlaḡ, kawa mazlaḡ sə bahay.

⁸ Kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok.* »

Mbərom kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok ata nà, awan a inde winen sə lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, də canan nà, winen bahay a pa nga sə way ahay fok fan bay.

⁹ Əna də canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbərom kə dəfak anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a mənəcək, anga sa gan sumor anà dō ahay. Anga nan kutok, Yesu kə sak dəcə aday

* **2:8** Ca pə Jabuura 8.5-7.

kà məcak anga dō ahay fok. Matanan Mbërom a varan man sə njahay sə bahay tə mazlaḅ awan.

¹⁰ Sə ndakay way ahay fok nə Mbërom, aday ta ga inde dukwen anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbërom â ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tə dəcə anahan a sə canan, aday dō ahay bayak a tē tēra wan anahan ahay, tā zla à man sə mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dukwen, zek a Yesu awan.

¹¹ Sə tēra anan dō ahay dō cəncan aya pa 'am a Mbërom dukwen, Yesu awan, aday dō anahan a sə tēra atan cəncan ataya dukwen, Bəbay a tinen a nə kərtek, Mbërom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sə ngaman atan «mərak uno ahay.»

¹² A Deftere a Mbërom inde nà, Yesu a jan anà Mbërom, a wa:

«Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,
ni i hərak nga tē ara pa 'am sə dō ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbërom.‡»
Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu dō a Mbërom sə vuro ataya
awan.§»

¹⁴ Dō a Mbërom sə varan ataya nà, tinen dō zənzen aya tē mez aya i zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dukwen a tēra dō zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tē amac anahan â lize anan wa Fakalaw, dōwan a sə lavan nga anà dō ahay tē məgala sa mac atan ata awan.

¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sə amac â gan anà dō ahay sabay. Kwakwa ata nà, dō

† **2:12** Ca pə Jabuura 22.23. ‡ **2:13** Ca pə Esaaya 8.17. § **2:13** Ca pə Esaaya 8.18.

ahay tə njahay nə kawa ɓile ahay anga zlawan sə amac. Əna həna Yesu kə təkək atan coy.

¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbərom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan.

¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, â təra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday â təra bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom, dō si mer su way anahan dīdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsen anan ines anà dō ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tə Mbərom kutok.

¹⁸ Həna nà, i mba apan sa man zek anà dō mə njəkan atan uda ataya tətə, anga winen a dukwen à alay a tə njəkək anan uda awan, kà sak dəcə.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tə mazlaɓ

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kə ngamak ikwen sə təra dō anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen dō maslan a Mbərom, aday winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan.

² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am wa cəvedabay, kawa Musa sə bənan à 'am wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa gay ahay anga dō su doh a Mbərom ahay fok ataya re.*

* 3:2 Ca pə Limle 12.7.

³ Lele sè hèran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana dō ahay sè hèran nga anà dō sa han doh zal doh ata re.

⁴ Tè dīdek a nà, doh fok cəna, sa han anan nə dō, əna dō sè ndakay way ahay fok ite nà, Mbèrom.

⁵ Matanan, Musa nà, winen dō si mer su way lele sè dèfan apan anà Mbèrom. Mer su way anahan a nà, sè dakan anan anà dō a Mbèrom ahay, way a Mbèrom sa ja pa 'am ataya awan.

⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nə wan sè lavan nga anà dō a Mbèrom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sè dèfan apan lele. Mənuke dukwen, kak dè pèrahak anan azar sa daf apan nga lele, aday sè dèfan ide anà way saa nay ata tə ataslay mivèl a nà, à andav a inde dukwen, dī təra dō anahan ahay re.

Mbèrom i varan alay a sa man uda anà dō anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:
«Kak kə slənen dungo a Mbèrom biten nà,

⁸ kâ sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sè kuray anan nga a tinen ahay ata bay.

A alay ata nà, tinen à kibe inde ava kwa kuro fudō, tinen apan ti vəze pè Mbèrom ta sè katab anan.

⁹ Mbèrom a wa: “Kwa â ga nə tə canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fudō dèp nà, tə katabak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivèl tu dō ataya tətè sabay,
aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivèl a tinen wa,

tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹ A aga mivel uno inde, nə mbadak, na wa:

Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†»

¹² Mərak uno ahay, gen anan nga ĭ zek, anga aday do lelibay a sa ngam sa daf nga pə Yesu sabay ata à ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay. Do kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a Mbərom, bahay sə sifa ata awan.

¹³ Adəka bay, viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw à njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anà zek ahay.

¹⁴ Kak da mbak apan sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko dī japay tə Yesu Almasihu tə dīdek a kutok.

¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà,

kā saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.

A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə Mbərom.‡»

¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba?

¹⁷ Mbərom a ga mivel ava kwa kuro fudə nə pa maya anaw? A ga mivel nà, pu do sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kiə inde tololo.

† 3:11 Ca pə Jabuura 95.7-11. ‡ 3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8.

¹⁸ Mbèrom a mbaɗay sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu ɗo a sə ɗəfan apan bay ataya fok. §

¹⁹ Natiya ɗə canak anan, tə njadək sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə ɗəfak nga pə Mbèrom a bay.

4

¹ Mbèrom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata ɗukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina ɗowan â sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay.

² Anga mənuko ɗukwen ɗə slənek ləbara mugom a kawa ɗowan a sə kiɓe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kà mak atan zek bay, anga tə ɗəfak apan nga bay. Matanan, tə njadək man sa man uda ata bay.

³ Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga ɗə ɗəfak nga pə Yesu. Mbèrom a jan anà ɗo sa ngam sa ɗaf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ɓa Mbèrom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday ɗaw?

⁴ Deftere a Mbèrom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

§ 3:18 Ca pə Limle 14.1-35. * 4:3 Ca pə Jabuura 95.11.

«Pə luvon cuwɓe anahan a nà, Mbèrom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy.

⁵ 'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə dəfak anan apan anà Mbèrom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday do ahay inde tinen ti zla uda awan.

⁷ Anga nan, Mbèrom a dəf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa dəf luvon ata dukwen, kà vak pə dəba a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dungo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dungo a Mbèrom nà,
kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosuwà kà zlak anan do ahay à man sa man uda mbala Mbèrom ata acəkan nà, Mbèrom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen dukwen tə dəzlek bay.

⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbèrom sa man uda pə luvon cuwɓe ata i nay ahay anga do a Mbèrom ahay mba.

¹⁰ Mbèrom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuke dukwen, matanan re. Dowan a kə dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbèrom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kə ndəvak.

¹¹ Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbèrom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guke məgala anga aday dowan à saa zluwe pə

† 4:4 Ca pə Laataanooji 2.2. ‡ 4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

cəved wa anga kə dəfak anan apan anà Mbərom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbərom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mível su do inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakasl ahay tə uzoz a təkə. A mba apan sa kay anan abayak nga su do uho tətə re.

¹³ Awan a inde winen mi dər zek a pa 'am a Mbərom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek kərtek. Way sə mível a mənuko ahay fok, dī saa vəne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom

¹⁴ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kə jənak pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuko anan way a mənuko sa dəf apan nga ataya lele, dəkuko anan anan anà do ahay.

¹⁵ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kə canak anan anà dəce ahay kawa mənuko. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kə gak ines itəbay.

¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, hədəkuko pə cakay ana Mbərom, do sa gan sumor anà do ahay, mənəna sə jəjar awan, anga aday dā gan ĩ zek wa aday dā njad sumor anahan à alay a tədə dā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su dō sə gəđan dungo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə dō ahay wa, anga aday â gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan.

² Do sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su dō sə gəđan dungo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a đukwen bəle a kawa tinen awan.

³ Anga nan, i varan way ma sla dungo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə dō ahay re.

⁴ Dowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan.

⁵ A təra tə Almasihu đukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlaḅ sə təra bahay nga su dō sə gəđan dungo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ A man hinen inde đukwen, a jan nà:

«Iken dō sə gəđan dungo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbərom nə məgala anahan inde sa tam dō à amac wa. Anga nan, a gan amboh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbərom â tam anan à amac wa.

* 5:5 Ca pə Jabuura 2.7. † 5:6 Ca pə Jabuura 110.4.

Mbërom a slënan anan, a slabakay anan à mæke wa, anga a dëfan apan.

⁸ Kwa â ga nè winen Wan a Mbërom dëp nè, a tètak sè dëfan apan anà Mbërom tè caved sè dëce.

⁹ A ndav anan mer su way anahan cëna, a tëra dō sa tam anan dō sè dëfan apan ahay fok, aday tâ ga inde pa sè viyviya awan.

¹⁰ Mbërom a daf anan bahay nga su dō sè gëdan dongo anà way ahay anga Mbërom nè kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à caved a Mbërom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pë Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slënen anan bëse bay.

¹² Alay a kà slak hëna tədə ki taren dō sè dakan anan way anà dō ahay ite, əna hwiya ki gen anan may dō ahay tē dākak ikwen anan way cacədəw aya à 'am a Mbërom inde asa. Abay ki pen nè way sa pa su dō mēduwen aya coy, əna ki gen anan may hëna nè, anà pay kawa gwaslay ahay mba.

¹³ Dowan a winen apan i sa pay cëna, winen gindez a mba. Dō matanan ata nè, a san awan fan bay, a gëzlan alay anà way ahay pi zek wa tëtibay.

¹⁴ Dō maced aya nè ta slak sa pa daf tœtœdō awan. Tè tètakak aday sa mba apan sè gëzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tè lelibay aya re.

6

¹ Kak matanan cukutok nè, mbësakuko anan way a mənuko sè tètak pë Almasihu wa cədəw ataya mē dëdëba aday, zluko pa 'am saa tètak way su dō mēduwen aya awan. Dë pəkak anan saray su doh a coy. Dë mbədək apan maza sabay. 'Am sa

yam pə ines, 'am sə mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa daf nga pə Mbərom,

² 'am sa ga baptisma tə cəved awan, 'am sə dəfan alay pa nga anà dō ahay tə sləmay a Mbərom nə kəkəməw, 'am sə aslabakay su dō ma mac aya à məkə wa, ta 'am sə sariya a Mbərom, way ataya fok, mi tətakak ikwen anan maza sabay.

³ Di mbədək pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbərom a nà, dī ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak dō ahay tə mbədəhak anan ləen à Mbərom nà, dōwan i mba apan sa may atan pə cəved sa yam pə ines a tinen maza sabay. Dō ataya nà, tə canak anan anà jiyjay a Mbərom, tə təmahak magwagway anahan sə gəzlan anà dō ahay ata re, tə təmahak Apasay Cəncan a re.

⁵ Tə canak anan, 'Am a Mbərom nə lele, tə sənək məgala sə daliyugo saa nay ata re.

⁶ Aday, kak dō matanan ataya tə zluwek à cəved a Mbərom wa nà, cəved inde sa may atan saa yam pə ines a tinen ahay sabay, anga kə tərak kəlkal kawa tə daray anan Wan a Mbərom pə dədom mə zləngad a maza awan, aday tə gənəhak anan pa 'am sə dō ahay fok re.

⁷ Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà dō sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbərom a daf ngama pə yugo ata awan.

⁸ Aya əna, kak guvo kə hak adak tə gujed nà, i man zek anà dōwan bay, Mbərom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

⁹ Car uno ahay, kwa â ga nə dā ja matanan dūkwən, dā san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen

anan azar nà anà cəved lele awan, aday Mbërom i tam kwanay.

¹⁰ Mbërom nà, a gan anà dō ahay nə way tə cəved aya vərre. I mbədək anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə đakay anan kə pəlen Mbërom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà dō a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan.

¹¹ A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga məgala matanan hwiya, hus à ndav a inde, ká si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sə đəfan ide ata awan.

¹² Kí gen isew bay. Təren adəka nà, kawa dō sa đaf nga pə Yesu ahay sə səmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbërom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbërom sə zlapay anan ataya fok, ti təra

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa həna kabay, Mbërom kə zlapak anan tə way anà Ibərahima. A wa: «Tə đidek a ni đaf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbađay nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbërom ibay.

¹⁵ Ibərahima a sləne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbërom sə zlapay anan i varan ata, kə njadək anan acəkan re.

¹⁶ Dō ahay tinen apan ti mbađay nà, tə mbađay tə sləmay su dō sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə dō ahay wa acəkan.

¹⁷ Anga nan, Mbërom a mbađay. A nan sə đakan anan anà dō winen sə zlapan atan anan tə way

* **6:13-14** Ca pə Laataanooji 22.16-17.

ataya nà, i mba apan sə mbəđahan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbađan pa nga wa.

¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəđa itəbay: atə azlapay tə ambađay a Mbərom. I mba apan sa gađ uda mungwalay itəbay. Mənuko dō sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko məgala sə đəfan ide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan.

¹⁹ Way ata a bənak uko mbac nə hərap lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazlađ a Mbərom ata, aday həna đi zla pə cakay a Mbərom tətə kutok.

²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuko anga mənuko, bina kə tərak bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom

¹ Maliki Sadaka sə dowan ata nà, winen bahay sə Salem, winen dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, Ibərahima a zla à vəram, a mbasay pə bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a đaf apan alay sə mazlađ anahan.

² Ibərahima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kərtek pə way sə vərəm anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay».

³ Dowan ata nà, dowan a san bəbay anahan a bay, dowan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay dukwen, dowan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw dukwen, dowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay do sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, əna kə gəbak way ahay à vərəm wa, a varan wa alay mbok nà, kərtek anà winen.

⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tē varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kərtek.‡ A nan sa ja, ti təma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay wa, kwa â ga nə tinen dukwen wan ana Ibərahima ahay.

⁶ Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, əna Ibərahima kə varak anan way alay mbok nà, kərtek. Ibərahima nà, Mbərom a zlapan sə varan way nə anà winen. Əna Maliki Sadaka a đaf alay sə mazlaḅ pə Ibərahima, bina Ibərahima a đaf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay.

* **7:2** Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro. † **7:2** Ca pə Laataanooji 14.17-20. ‡ **7:5** Ca pə Limle 18.21.

⁷ Aday da san apan zle re, do sa daf ngama pu do na, a zalay dowan anahan a sa daf apan ngama ata awan.

⁸ Do se zahav ana Lewi ahay se tema alay mbok na, karteke ataya fok dukwen, ta taa mac re. Ona Maliki Sadaka, do se tema alay mbok na, karteke kawa ana Deftere a Mbèrom sa ja ata na, winen a mac itabay.

⁹ Di mba apan sa jaka Lewi na, wan anahan ahay te temahak pu do a tinen ahay wa alay mbok na, karteke ata, ke varak anan way ata ana Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibèrahima ke lahak se varan coy.

¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw na, a alay a Ibèrahima se varan way ata ana Maliki Sadaka aday te wahak Lewi fan bay ata na, Lewi ke varak anan te alay ana bije anahan Ibèrahima ata coy.

Bahay nga su do se gedan dongo ana way anga Mbèrom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su do se gedan dongo ana way anga Mbèrom a zahav ana Lewi ata na, ka mbak apan sa ndav anan wa way a Mbèrom sa gan may ata bay. Abay a mba apan sa ndav anan wa tete cèna, di gan may ana do se gedan dongo ana way anga Mbèrom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay na, pu do se gedan dongo ana way anga Mbèrom pe slala ana Haruna cèna coy. Mbèrom a varan Tawrita ana do anahan Isèra'ila ahay na, a alay ana do se zahav ana Lewi inde.

¹² Kak Mbèrom ke mbèdahak anan slala su do se gedan dongo ana way anga Mbèrom cèna, ata Tawrita i mbèda ite re.

13 Da ja way a anaya nà, pə Bahay a mənuko Yesu, winen dō sə slala hinen cara. Dowan inde pə zahav anahan kà gak mer su way ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kulibay.

14 Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu dō sə gəḁan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay.

15 'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: Dō sə gəḁan dundo anà way anga Mbərom hinen, kà nak, winen kawa Maliki Sadaka.

16 Dowan ata a təra dō sə gəḁan dundo anà way anga Mbərom nà, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nà, a təra dō sə gəḁan dundo anà way anga Mbərom nà, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan.

17 Mə vinde inde à Deftere a Mbərom, a wa:
«Iken dō sə gəḁan dundo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.Š»

18 Mbərom kə mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anà dō ahay tətibay.

19 Tawrita a Musa nà, kà mbak apan sə təra anan dō ahay, dō cəncan aya pa 'am a Mbərom bay. Həna nà, way sə zalay Tawrita inde, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Sə varak uko cəved sə həḁek nuko pa 'am a Mbərom nə winen awan.

20 Way hinen nà: A alay a Mbərom i sa daf anan Yesu bahay nga su dō sə gəḁan dundo anà way anga Mbərom ata nà, a mbaḁay apan aday. A alay

ana dō sə zahav ana Lewi ahay sə təra dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom ata nà, dowan kə mbadək apan itəbay.

²¹ Əna Mbərom a mbadan anà Yesu ta sa jan nà: «Nen Mbərom Fetek, nə mbəda itəbay. Nə mbadək, ki təra dō sə gədan dongo anà way pa sə viyviya awan.*»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbərom sa ban tə dō ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tə dō ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: Dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom ahay nà, tinen mənjoek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tə mbəsakan mer su way ata anà dō hinen ahay asa.

²⁴ Əna Yesu nə a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sə viyviya awan.

²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam dō ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbərom tə alay anahan ata awan. Anga winen dō tə sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

²⁶ Winen nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom a tədə anga mənuko ata awan. Winen dō cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kə gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu dō sə ines ahay. Mbərom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom.

²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gədan dongo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa â ga nə sa nga anahan awan, kwa â ga nə sə ines sə dō ahay, a gan may bay. A var

* 7:21 Ca pə Jabuura 110.4.

anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan.

²⁸ Tawrita ana Musa a đaf kawa do sə gədan dundo anà way ahay nà, do zəzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen do sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbaday pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a đaf Wan anahan bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala.

² Kwakwa ata nà, do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, do ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde dīdek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a đaf bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gənwahay. Matanan re, lele đukwen

do mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re.

⁴ Abay â ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra do sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga do ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan.

⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaḅ a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, ɓəbot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à ɓəzlom wa ata awan.*»

⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ɓan 'am zal way anahan sa ɓan tə do ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa ɓan tə do ahay kwakwa ata kə tərak way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa ɓan 'am maza wiya sabay.

⁸ Əna da ca apan həna nà, kə slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ɓan 'am wiya tu do sə Isəra'ila ahay, aday tu do sə Yahuda aya təke.

⁹ 'Am ata i ga minje tə aɓan 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

A alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə ɓanak 'am, əna tə dəfak anan apan bay,

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

aday nen Mbèrom Fetek, nen ðukwen nè
mbəsakak atan.

¹⁰ Alay a kà slak nà, ni ðan 'am tə tinen.

Ni ðaf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,
aday ni vinde anan 'am uno pə mível a tinen
re.

Ti təra ðo uno ahay,
nen ni təra Mbèrom a tinen.

¹¹ Dowan inde i gan may sə tətakan anan way anà
ðowan sabay,
ðowan i jan anà ðo hinen: “San Mbèrom”
sabay,
anga i bənay pə məcəf aya wa, hus pə gwaslay
ahay,
ðo ahay fok ti san nen.

¹² Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay,
ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde
sabay.†»

¹³ Ana Mbèrom a sa ja 'am sa ðan 'am wiya ata
nà, a təra anan winen mama'am ata, way kwakwa
awan. Way a kwakwa ata aday məduwer ata nà,
winen apan i lize bəse coy.

9

Aban 'am məduwer a tə aban 'am wiya awan

¹ A alay ana Mbèrom sa ðan 'am a mama'am ata
nà, Tawrita inde sə ðakan anan anà ðo ahay cəved
sə həran nga anà Mbèrom. Man sə həran nga anà
Mbèrom inde məlavay zek a re.

² Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan man cew.
Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan

† **8:12** Ca pə Yeremiya 31.31-34.

awan, ta dəf uda way sə lalam aday tabal tə pen mə varan a à Mbərom aya apan.

³ Day a hinen ata dukwen, mə gəzla pi zek wa tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə ngaman anà day ata nà, man a Mbərom cəncan awan.

⁴ A man ata kutok, tə ndakay uda ruwec sə gura, sə vakan apan ləluway anà Mbərom. Ta dəf uda zəndok sə aʔan 'am a Mbərom, mə ndakay a nə tə gura. A zəndok ata inde asa, tuwez sə gura uda re, ta dəf uda way sa pa sə ngaman *manu*, Mbərom sə gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa da ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbərom sə vinden ahay apan 'am ma ʔan a anà Musa ataya uda à man ata re.‡

⁵ Pa nga sə zəndok ata dukwen, tə dəfak apan awan aya inde kawa maslay a Mbərom ahay. Awan ataya tə dəkay anan Mbərom winen inde à wulen sə do ahay tə mazlaʔ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sə gənwahay aday Mbərom à pəsen anan ines à do ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sə təkər way pə awan ataya fok bay.

⁶ Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, do sə gəʔan dundo anà way ahay ta taa zla nə u doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac.

⁷ A day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su do sə gəʔan dundo anà way ahay anga Mbərom ata dəkdek. Ava daz nà, a zla à man

* **9:4** Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † **9:4** Ca pə Limle 17.23. ‡ **9:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

ata ðukwen saray kàrtektàkke. I i zla uda ðukwen, i pak mez sə gənwaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sə ðo ahay sa ga mənjàna sa san apan ataya təkə fok.

⁸ Apasay Cəncan a a nan sə ðakak uko anan nə 'am a hənə ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cənə, cəved inde mə təba sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay.

⁹ Way ataya tə ðakay anan nə way a sə tərə hənə biten ataya awan. A nan sa ja nà, way sə ðo ahay sə waslay aday sə varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan sə banay anan mivel su ðo sa var way ata pa 'am a Mbərom bay.

¹⁰ Way ataya tə ðakak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya ðukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivel su ðo zənzen a bay, aday tə njahay nə mənjàek cənə coy, hus pə luvon a Mbərom i mbəðahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹ Hənə nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su ðo sə gəðan dundo anà way ahay. Way a mənuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana ðo sə gəðan dundo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, ðo zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata ðukwen, winen pə ðaliyugo à man a anan bay.

¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a

cəncan ata nà, kə gəbak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kərtektəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sə awak tə guson sa sla aya sə kwecek mez a pə do ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pə ide a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkəlak sa sla aday sə vakan à Mbərom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə do ahay. Natiya kutok, do sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra do cəncan aya asa.

¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə məgala a zal mez sə gənaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gəba anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə məgala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sə banay anan mivel a mənuko tətə, anga dā ga ines ahay sə varak uko amac sabay, əna dī ga adəka nà, mer su way a Mbərom bahay sə sifa kutok.

¹⁵ Tə way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen do sa zlah anan məlmal a Mbərom tə do ahay, anga Mbərom kə banak 'am wiya tə tinen. Anga nan, do ana Mbərom sə ngamay ataya ti njad way a Mbərom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I təra matanan anga Yesu kə məcak anga do sa nes anan 'am a Mbərom sa ban məduwer ataya ata awan. Tə amac anahan ata nà, a bəmbadəy atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kà jak 'am sə gəzla anan zlile anahan aday a saa mac cəna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nə si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlile anahan ata awan.

¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tə sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nə məgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday.

¹⁸ Matanan dukwen, à alay a Mbərom sa ban 'am tə dō ahay ata nà, a wa gənaw à mac aday mez a à pəkay.

¹⁹ Musa a dakay anan Tawrita fok pa 'am sə dō ahay fok nà, a gəba mez sə wan sa sla ahay tə vuwar sə awak ahay tinen sə gədan dundo ataya, tə japay anan tə a'am. A ra daslam ahay pi zek tə sibøk sə təman dəzdəz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tə winen awan, aday a kwecek anan mez pə dō ahay tə winen a re.

²⁰ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbərom sa ban anan 'am tə kwanay ata awan. A jak ikwen nà, dəfen anan apan lele.Š»

²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom tə way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təke fok matana re.

²² A alay ana Tawrita sə lavan nga anà dō ahay ata nà, tə banay way ahay alay avan nə tə mez. Matanan, mənəna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə dō ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə dō ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sè kwakwa ataya fok tə banay atan tə mez matanan ata nà, sè ðakay anan way sè təra à mburom ataya awan. Tə banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pə way ðidek aya à mburom ata nà, a nan à Mbərom nə mez sə zalay sə gənw ataya awan. Winen lele ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan.

²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nə kà zlak à man a Mbərom cəncan a mbala ana ðo ahay sə ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze sa man cəncan a ðidek a à mburom ata awan. Əna winen a zla nà, à mburom pə cakay a Mbərom. Həna nà, winen pa 'am a Mbərom anga sa ga amboh anga mənuko kutok.

²⁵ Bahay nga su ðo sə gəðan dundo anà way ahay à man a Mbərom cəncan a ata nà, ta zla uda nə pə ava pə ava. Ta zla uda ðukwen tə mez sə gənw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nə nga anahan awan, aday a var anan ðukwen, saray kərtek coy, kə mənahak anan itəbay.

²⁶ A ga matanan bay nà, abay i mənahan anà ðəce anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga ðo anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nə saray kərtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dundo a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə ðo ahay sə coy.

²⁷ Kuwaya i mac nə saray kərtek. Pə dəba anahan a wa cəna, Mbərom i gan sariya.

²⁸ Almasihu ðukwen a var anan nga anahan nà, saray kàrtektakke coy sə pəsen anan ines anà ðo ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde ðukwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan ðo sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sə way sə ðakay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə way ataya ðukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, ðo ahay tə varan way anà Mbərom nə sə həðəken pə cakay, əna way ataya ti njad sə təra ðo cəncan aya bay hwiya.

² Kak abay ðo ahay tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə way ma gad dundo aya nà, ti var way ma gad dundo aya sabay bidaw? Bina ti təra cəncan a nə saray kərtek cəna coy, ti gan may anà apəse ines sabay.

³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay,

⁴ anga mez sə guson sa sla ta sə vuwar sə awak aya a mba apan sə banay anan ines sə ðo ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà Mbərom, a wa:
«A nak t̂ə gəðan dundo anà gənaw ahay anga iken bay,

a nak t̂ə varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su ðo zənzen awan aday n̂ə varak anan.

⁶ Gənaw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sə dō ahay sa var anga sə pəse anan ines a tinen ahay ata dükwen, kà zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbərom, nen həna!

Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga, kawa mə vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.*»

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak tē gədan dundo anà gənaw ahay anga iken aday tē varak awan bay re. A nak tē təkak gənaw ahay bay re. Aday a nak tē pak mez sə gənaw ahay anga sə pəse ines sə dō ahay bay re asa.» Kwa â ga nə ta var way ataya dükwen, tə dəfan apan anà Tawrita dəp nà, a nan anà Mbərom a bay.

⁹ 'Am mə slala cew a nə a wa: «Mbərom, nen həna! Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nə Mbərom kə mbacak anan wa agədan dundo anà way kawa sə kwakwa ata awan, aday a dəf uda way maza wiya awan: amac a Yesu.

¹⁰ Natiya kutok, də tərak dō cəncan aya pa 'am ana Mbərom, anga Yesu Almasihu kà gak way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə varak anan zek anahan kawa way ma sla dundo awan, a mac saray kərtektəkke coy.

¹¹ Dō sə gədan dundo anà way à wulen sə Yahuda ahay nà, tinen mə tavay aya sa ga mer su way a tinen nə pac pac, ti mənahan anà agədan dundo à gənaw ahay maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya dükwen, ta mba apan sə pəse anan ines sə dō ahay bay re.

* **10:7** Ca pə Jabuura 40.7-9.

12 Əna Yesu Almasihu nə, a var nə zek anahan awan, a var anan saray kərtek sə pəse anan ines sə do ahay pa sə viyviya awan. Pə dəba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbərom.

13 Həna nə, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan do manide anahan ahay fok bile anahan aya ata awan.

14 Tə way anahan a sə varan anə Mbərom ata kərtektəkke, kə tərak atan do mənəna ines aya pə ide a Mbərom, kə tərak atan do cəncan aya pa 'am a Mbərom sə coy re.

15 Apasay Cəncan a dukwen kə jak uko anan 'am ataya tinen didek aya coy re. A wa:

16 «Nen Mbərom Fetek, alay a kə slak nə, ni ban 'am tə tinen.

Ni dəf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a tinen aya re.†»

17 Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tə ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

18 Mbərom kə pəsek anan anan ines anə do ahay cukutok nə, do ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sə pəse ines asa dəw?

Hədəkuko pə cakay ana Mbərom

19 Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nə, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nə, tə varak uko cəved sa zla à man a Mbərom cəncan a kutok.

20 Yesu kə ngərwak anan zana sə gəzla mənuko pi zek wa ta man a Mbərom cəncan ata awan, a təbak

† 10:16 Ca pə Yereimiya 31.33. ‡ 10:17 Ca pə Yereimiya 31.34.

uko anan cəved a sa zla ù doh ata awan. Cəved ata dükwen, winen wiya aday dī njad sifa nà, tə winen awan. Zana anahan sə ngəraw anan ata nà, winen zek anahan a dō ahay sə daray anan pə dədom mə zləngad ata awan.

²¹ Natiya kutok, dō sə gədan dungo anà way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anà dō a Mbərom ahay fok.

²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hədəkuko pə cakay a Mbərom tə mivél kərtek awan, aday dəfuko apan nga mənjàna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kə tərak anan mivél a mənuko ahay cəncan aya awan, kə banak nuko tə a'am lele kutok.

²³ Way a Mbərom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dəkay anan nə də dəfan idé nà, anà way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dē gudéc bay.

²⁴ Pəluko cəved a aday dī man anan zek anà dō azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dē pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dē zəga anan sa ga way lele aya kutok.

²⁵ Dê mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa dō azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶ Dowan a, kə sənək cəved dīdek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay.

²⁷ Dō sa ga way matanan ata nà, â jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan dō sa ga ines ahay fok. Pə dəba anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa

vak anan dō manide ana Mbërom ahay ata awan.

²⁸ Kə sənən zle coy, dōwan a kə nəkək anan Tawrita a Musa nà, kak dō ahay cew kabay maakan ta jak kà gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mənjàna sa gan ì zek wa anà dōwan.Š

²⁹ Kak way matanan ata a təra tu dō sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nà, dəcə ana dō sə kədəy anan Yesu Wan a Mbërom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Dō matanan ata nà, mez ana Yesu, Mbërom sa ban anan 'am tə winen ata, kə tərak anan cəncan pa 'am a Mbërom. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, winen ta sə kədəy anan Yesu nà, a gənanhan dukwen anà Apasay a Mbërom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Dō matanan ata nà, dəcə anahan inde mə zalay awan.

³⁰ Mbërom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu dō sa ngam 'am uno bay ataya awan,

ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mbërom a wa:

«Nen Mbërom Fetek, ni gan sariya anà dō uno ahay.†»

³¹ Mbërom nə bahay sə sifa. Kak sariya kə bənak anan dōwan a nà, dəcə inde tə mindel anga dōwan ata kutok.

³² Sənən apan aday: A alay a kə cinen anan anà jiyjay a Mbërom mama'am a ata nà, kə njiden dəcə ahay bayak a à alay sə dō ahay wa, aday kə dəmen anan hwiya.

Š **10:28** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * **10:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † **10:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

³³ A alay a anan nà, tə gənahak ikwen pa 'am sə do ahay, ta gak alay tə kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak ikwen sə japay tu do aya aday tinen à dəce ata inde ataya re.

³⁴ Do ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen i zek wa. Do ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, kà gak ikwen à nga wa bay, adəka kə tislən anan mivəl, anga kə sənən zle way mə mbəsakak ikwen a inde sə zalay ana tinen sa ra anan ataya awan, aday way a mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nə pa sə viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, pərihen anan azar sa dəf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya cəna, ki njiden magwagway məduwen a pa 'am a Mbərom.

³⁶ Lele cəna, səmen anan anà way ahay anga aday kɪ gen way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə njiden anan way anahan sə zlapay anan ata awan.

³⁷ Bina Mbərom a wa:
«A mbəsak nə mənjoek, dowan a saa nay ata i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸ Do didek a pa 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kə dəfak upo nga. Əna kak, dowan a kà mak à dəba nà, ni taslay mivəl tə winen itəbay.‡»

³⁹ Mənuko aday nà, a ga upo nə mənuko do sa ma à dəba ataya aday sə lize ataya itəbay. Adəka bay, mənuko nə do sa dəf nga pə Yesu ahay. Natiya, dɪ njad sifa sa ndav bay ata awan.

11

Dəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

‡ 10:38 Ca pə Habakuk 2.3-4.

¹ Adaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nə maw? A nan sa ja nə: Da san zle, way a mənuko sə dəfan ide ata nə i təra, kwa â ga nə də canak anan tə ide fan bay, da san zle, tinen inde re.

² Do a kwakwa ataya ta daf nga pə Mbərom nə matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbərom.

³ Də dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, da san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan həna pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu sə varan anà Mbərom ata awan. Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō dīdek awan. Zek ana Abel a dukwen, kə sənak anan, anga Mbərom kə təmahak anan way anahan sə varan anà Mbərom ata awan. Anga nan, kwa â ga nə Abel kə məcak təkede nə, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbərom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təke à mburom. Kula dōwan kə canak anan sabay, anga Mbərom kə zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nə, winen a zlan à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.†

⁶ Dowan inde i zlan à nga à Mbərom mənjenja sa daf apan nga nə, ibay. Kak a nan à dōwan a sə hədek pə cakay a Mbərom nə, â daf apan nga nə

* **11:4** Ca pə Laataanooji 4.3-10. † **11:5** Ca pə Laataanooji 5.18-24.

winen inde aday. Aday â san dukwen, Mbërom a varan magwagway nà, anà dō sə bənan bitem ataya awan.

⁷ Nuhu kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbërom awan. A dakan anan way a saa təra pa 'am ataya awan. Nuhu kə canak anan anà way ataya njœk tə ide anahan fan bay, əna kə bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan məduwen a kawa ana Mbërom sa jan ata awan. A zla uda tu dō su doh anahan ahay, aday Mbërom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, dō sə daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbërom a ja nə winen kə tərak dō dīdek awan, anga adaf nga anahan.‡

⁸ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, kə bənak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbërom a jan «zla» ata, mənʒəna sa san man ata awan, anga Mbërom i sa varan kawa kon anahan a mba.§

⁹ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbërom. Anga na awan, kə njahak ù kon ana Mbërom sə zlapan anan i varan ata awan, kwa â ga nə winen kawa mədurlon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atə Isiyaku tə Yakob dukwen tə njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbërom kə zlapak atan anan tu kon ata kərtek a re.

¹⁰ Ibərahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbërom ma han a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

¹¹ Saratu dukwen, kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, kwa â ga nə winen məduwer a coy dəp

‡ 11:7 Ca pə Laataanooji 6.9-9.29. § 11:8 Ca pə Laataanooji 12.1.

nà, kè tərak dō. A san zle, dōwan a sə zlapan ta wan ata nà, a gad mungwalay itəbay.*

¹² Anga nan kutok, Ibərahima kè wahak wan à məduwer inde. Ibərahima nà, winen dō kərtek, əna ta wan anahan ata dukwen, kè wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyen sə zliner, dōwan a mba apan sə baslay bay ata awan.

¹³ Dō ataya fok, ta taa daf nga pə Mbərom, hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday dukwen, tə njadək anan way a Mbərom sə zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan ayak nə dərən ta nga, tə taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mədurlon ahay pə daliyugo a anan.†»

¹⁴ Dō sa ja 'am matanan ataya nà, tə dakay anan nə tinen apan ti pəlay kon nga a ana tinen a cara.

¹⁵ Tə bayak pa man mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta mak way a tinen à dəba coy.

¹⁶ Adəka bay, tə pəlay nà, man sə zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anà Mbərom tē ngaman Mbərom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sə coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbərom kè zlapak anan anà Ibərahima, a jan nà: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.‡» Matanan, a nan à Mbərom sə katab anan adaf nga ana Ibərahima kutok, a jan, à gədan dungo anà wan anahan Isiyaku, aday à varan anan.

* **11:11** Ca pə Laataanooji 18.10. † **11:13** Ca pə Laataanooji 23.4.

‡ **11:17-18** Ca pə Laataanooji 21.12.

Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a gəba anan wan anahan a mənduwel ata saa gədan dundo anga Mbərom.

¹⁹ Ibərahima a san zle, məgala ana Mbərom inde sə slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A təra nà, kawa abay Isiyaku ata kə məcak acəkan, aday a slabakay à məke wa.

²⁰ Isiyaku kə dəfak nga pə Mbərom re. Anga nan, a jan anà atə Yakob tə Isuwa, a wa: «Mbərom â dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan.» A ja matanan ata nà, anga a san zle, pac a inde nà, way i təran atan matanan awan. §

²¹ Yakob dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, à alay a i saa mac bəse coy ata nà, kə dəfak alay sə ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə dəker, a həran nga anà Mbərom.*

²² Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakaşl anahan pə dəba sə amac anahan wa. †

²³ Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta dər anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay. ‡

²⁴ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a har lele nà, a nan dowan â ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay.

§ 11:20 Ca pə Laataanooji 27.1-40. * 11:21 Ca pə Laataanooji 47.29-31. † 11:22 Ca pə Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Ca pə Gurtaaki 2.1-2.

²⁵ A ca apan nə suwan tâ ga dæce pi zek tu dō a Mbërom ahay pə kərtek awan, bina a nan sə taslay mivel ta sa ga ines bay, anga ataslay mivel matanan ata a njahay bayak a bay. §

²⁶ A san zle, suwan dō ahay tâ ga anan alay anga winen dō ana Almasihu, bina dæce ata a zalay zlile sə Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan i dëfan ide nà, anà magwagway a Mbërom saa varan ata awan.

²⁷ Musa kè dëfak nga pə Mbërom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənjàna sə jəjaran anà mivel ana bahay sə Misra ata awan. Kè tavak anan njəjan lele, anga a ca pi zek a Mbërom awan, kula dōwan kè canak anan bay re.

²⁸ Musa kè dëfak nga pə Mbërom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isəra'ila ahay nà, tē kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbërom sə lavan nga anà amac ata kà zlak ayak nà, à njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

²⁹ Isəra'ila ahay tə dëfak nga pə Mbërom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdəz ata kè gəzlake i zek wa təkien pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sədək atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan. †

³⁰ Isəra'ila ahay tə dëfak nga pə Mbërom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbërom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwbe cəna,

§ 11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23. * 11:28 Ca pə Gurtaaki 12.21.

† 11:29 Ca pə Gurtaaki 14.21-31.

dædon sə wulen su doh ata a wulad i zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nà, ta daf nga nè pə Mbërom.‡

³¹ Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kè dafak nga pə Mbërom. Anga nan, a tēma anan dō maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak àga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dō sə Yeriko ahay anga tə dafak anan apan anà Mbërom bay ata nà, Rahab nè tə vëdak anan itəbay.§

³² Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dō maja'am a Mbërom azar aya fok.

³³ Dō ataya dukwen, tə dafak nga pə Mbërom. Anga nan, ta gak vëram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə caved lele awan, tə njadak anan way a Mbërom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anà ziyel ahay,

³⁴ tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə tēmak pu dō sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbërom kè varak atan mēgala. Tə tərak dō sə vëram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dō sə vëram a tinen mədurlon ataya awan.

³⁵ Uwar ahay tə njadak anan dō a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məke wa, tə canak

‡ **11:30** Ca pə Yosuwā 6.12-21. § **11:31** Ca pə Yosuwā 2.1-7, 6.22-25. * **11:32** Ca pə Alkaali'en 6.11. † **11:32** Ca pə Alkaali'en 4.6. ‡ **11:32** Ca pə Alkaali'en 13. § **11:32** Ca pə Alkaali'en 11.1.

atan maza awan.* Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay t̄ mbəsak sə pərahan azar anà Mbərom nà, d̄o ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à d̄əce matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nà, t̄ pəkak atan waray ĩ ide, t̄ ndaɓak atan, t̄ jawak atan à səsile ahay inde, aday t̄ gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok t̄ səmak anan anà way ataya awan lele.

³⁷ Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan ĩ zek wa cuwcew d̄əgəlan d̄əgəlan. Do azar aya ite asa, t̄ wacay atan t̄ maslalam. Do azar aya ite asa re, t̄ jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay t̄ jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele.

³⁸ Ta taa jəjay nə à ɓəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, d̄o lele aya awan. Təde abay ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga t̄ d̄əfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom k̄ə zlapak atan anan t̄ way lele awan, əna t̄ njadək anan way ata fan bay, ide a tinen k̄ə canak anan anà awan bay.

⁴⁰ Bina Mbərom k̄ə lavak anan zek t̄ way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata

* 11:35 Ca pə 1 Laamiibe 17.17-24; 2 Laamiibe 4.18-37.

awan, aday a wa i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dukwen tâ njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anà Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dakak uko anan cəved a tinen a sa dəf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday da zla anan pa 'am təte sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dâ ya nga bay.

² Dəfuko anan ide nə anà Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa dəf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak tâ vad anan pə dədom mə zləngad a, waray kə gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom.

³ Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan ide, aday winen a kə səmak anan anà dəcə ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac à slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴ Tə dīdek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa həna nà, angamaw?

⁵ 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nà, kə mbədəken anan à nga wa daw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anà wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mbərom Fetek kà jak anak pə akəta tə dəcə nà, bayak apan adəka!

Kak a kataḅ iken dükwen, kà mac alay à jugom wa bay,

⁶ anga a kəta nə dō winen sə pəlay anan ata awan.

A ndaḅay dükwen, dō winen sa ca apan kawa wan anahan ata re. * »

⁷ Natiya, lele ki səmen anan anà dəcə ahay aday sə tətək wa way ahay adəka. Bina, dəcə ahay tə dəkay anan nə Mbərom kə tərək kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde dāw? Ibay!

⁸ Mbərom a ga tə gwaslay anahan ahay nə fok kətanən. Kak kə kətahək kwanay itəbay nà, ata ki sənen anan kutok, kwanay wan sə gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay.

⁹ Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tə kətahək mənuko, aday də varək atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tədə abay dī varən zlangar anà Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok bidaw? Kak də varək anan zlangar lele cəna, i varək uko sifa sa ndav bay ata awan.

¹⁰ Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tə kəta mənuko nə alay a mənjoək cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday dē təra kawa winen a, dō cəncan aya sə coy.

¹¹ A alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a caḅ ike, a təra kawa way lele a bay. Dəcə ata kə ndəvak

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

coy nà, dō sə təma way ata â kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mbərom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹² Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kə məcen alay à jugom wa bay, kɪ gen bəle à gərmec wa bay, zəgihen anan apan sa zla.

¹³ Kak dō ahay inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, t̄a zla nə t̄ə cəved mə tavay nga awan. Ata ti guroʒ sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

¹⁴ Gen məgala anga aday zay â ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday t̄ə dō ahay fok re. Gen məgala re, anga aday k̄ə t̄əren dō cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina dōwan saa canan à Mbərom mənʒəna sə t̄əra dō cəncan a nà, ibay.

¹⁵ Gen anan nga ɪ zek, anga aday dōwan â saa mbəsak anan sumor a Mbərom zləv à məndak bay. Gen anan nga ɪ zek re, anga aday dōwan â saa daf 'am ma caʒ a sərekeke pə mivel bay, bina i i nes anan mivel su dō azar aya re.

¹⁶ Gen anan nga ɪ zek, anga aday dōwan â saa t̄əra dō sa dah uho bay, dō sə kədey anan cəved a Mbərom kawa Isuwa bay re. Winen a kədey anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a t̄əma uda daf pə mərak anahan cədeu a wa.

¹⁷ Kə sənən zle, pə dəʒa anahan a wa nà, a nan bəbay anahan â daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna k̄ə njadak anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa â ga nə a yam apan t̄ə ide sə ayam

a cəðœk cəðœk dəp nà, kà mbak apan sə mbəða anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

18 Sənen anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbərom ata aday nə winen kawa bəzlom ana dō sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, dō ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takəðimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re.

19 Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbərom uda re. Tə sləne andar sə dūngo a Mbərom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh á saa jan atan 'am kula sabay,

20 anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan məgala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzlom a anan nà, kwa á ga nə gənw, tiren anan tu kon aday á mac.‡»

21 Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dukwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.§»

22 Kwanay nà, kətanən itəbay. Kə tiven nə pə bəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsalima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay.

23 Kwanay à man sə halay nga su dō a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga

† 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34. ‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

azar uko. Mbërom kà vindek anan slëmay a tinen à dërewel inde à mburom. Kə hədəkən pə cakay ana Mbërom, dō saa gan sariya anà dō ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana dō dīdek aya pa 'am a Mbërom, tinen dō a Mbërom sə təra atan dō cəncan aya ata awan.

²⁴ Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, dō sə japay anan atə Mbërom pi zek tə dō ahay aday Mbërom â ban 'am wiya tə dō ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə dō ahay ata awan. Mez anahan ata a dəkak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə dəkak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjoek aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, dō sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, dō ahay tə ngəmak sa pak slëmay pa 'am ana Musa bay re, winen dōwan a sa jan atan 'am a Mbërom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə dəcə ahay wa bay. Mənuke dō sa pak slëmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu dō sa nəy ahay à mburom wa ata nà, dī tan à nga à dəcə à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw?

²⁶ Kwakwa ata nà, dundo a Mbërom a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re. *»

²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a dəkay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata â njahay uda awan.

* **12:26** Ca pə Haggay 2.6.

²⁸ Natiya, ngëruko anan anà Mbërom, anga i varak uko kon sa 6al itëbay ata awan. Hëruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday dëfuko anan apan të ajëjar a lele.

²⁹ Të dídëk a nà, Mbërom a mënuko sa taa gan amboh ata në winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbërom

¹ Kwanay dō ana Yesu ahay, përihen anan azar së pëlay zek ahay.

² Kâ sa mbëdëken anan à nga wa së tëma mbëlok ahay àga kwanay bay. Dō ahay inde ta gak matanan, të tëmahak maslay a Mbërom ahay àga tinen mënjàna sa san atan në tinen maslay a Mbërom ahay.

³ Bayiken pu dō së dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pë kërtek awan. Bayiken pu dō sa ga dëce ahay, kawa sa ga dëce ataya në kwanay aya re.

⁴ Am së gëba zek cëna, dō ahay fok të dëfan apan kawa ana Mbërom sa ja ata awan. Atë mungol të uwar anahan tã ga mädigwed pi zek ahay bay. Sënen anan lele, Mbërom i gan sariya anà dō sa ga mädigwed ahay fok. Kwa dōwan aya në më gëba zek a coy, kwa dōwan aya në më gëba zek aya fan bay, Mbërom i gan atan sariya.

⁵ Kî gen ubor pë dala bay. Kê kädiiyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbërom a ja nà:

«Ni ca kwanay uho kula bay,

ni mbəsak kwanay kula bay re.*»

6 Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənjäna ajəjar:

«Mbërom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anà awan kula bay.

Do zənzen a i go tətə nə maw?†»

7 Bayiken pu dō sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tə dəkak ikwen anan ahay 'am a Mbërom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəməw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan.

8 Yesu Almasihu a nə winen kəkəməw, kwakwa, biten aday pa 'am dūkwen, winen a mbədə itəbay pa sə viyviya awan.

9 Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anà dō ahay nə way wiya aya aday tə cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivél inde nə sumor a Mbërom, bina way ana dō zənzen a sa pa ata bay. Lele nə matanan, bina dō sə pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

10 Do sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbërom ù doh sə mazlaḅ a Mbërom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbërom kawa mənuko itəbay.

11 Bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way anga Mbërom nà, a gədan dūngo anà way aya nə anga aday Mbërom â pəsen anan ines anà dō ahay. A zla anan tə mez sə way anahan a sə gədan dūngo

* 13:5 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8. † 13:6 Ca pə Jabuura 118.6.

ataya, à man a Mbərom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dundo ata nə ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tə uko.

¹² Anga nan, Yesu dukwen a mac nə, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà dō ahay, ti təra dō cəncan aya pa 'am a Mbərom.

¹³ Kak matanan cukutok nà, dē pərahan azar anà cəved sə Yahuda ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu. Tə kədəy mənuko tatə winen awan.

¹⁴ Bina wulen su doh a mənuko inde sə njahay uda pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Də dəfan idə nà, anà wulen su doh a mbala a Mbərom a dī i njahay uda sə coy ata awan.

¹⁵ Iya! Həruko anan nga anà Mbərom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i təra kawa way a mənuko sə varan ma sla dundo ata ite. Matanan, zambaduko anan sləmay anahan pa 'am sə dō ahay pa sə viyviya awan.

¹⁶ Gen anan sumor anà dō azar aya awan, gəzlen way a kwanay ahay tə tinen, anga way aday Mbərom a gan may dī varan ataya nà, tinen awan. Kà sa mbədəken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dəfen anan apan anà dō sə lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà Mbərom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kədəfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen tə ataslay mivel awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay.

¹⁸ Pərihen anan azar sa gan amboh anà Mbərom

anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adëka bay, a nan umo sa ga në mer su way lele aya hwiya.

¹⁹ Në cëce pikwen wa më zakay a nà, gen anan amboh à Mbërom anga aday â vuro caved sa mak ayak àga kwanay bëse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbërom a së varan zay anà dō ahay à mivel inde ata nà, së slabakay anan ahay Bahay a mënuko Yesu à mëke wa në winen awan. A tëra anan Bahay a pa nga su dō sa gan nga anà tëman ahay fok. A mac nà, anga mënuko tëman anahan aya awan. Mbërom a ban 'am të dō ahay pa së viyviya a në të mez anahan awan.

²¹ Matanan kutok, Mbërom â varak ikwen mëgala, anga aday kí gen way kawa sa nan. A ga mer su way anahan à mënuko inde të mëgala ana Bahay a mënuko Yesu Almasihu, anga aday dë tëra kawa sa zlan à nga. Dō ahay të varan mazla6 anà Yesu Almasihu pa së viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mërak uno ahay, në vindek ikwen ayak dërewel a anan nà, së varak ikwen ayak mëgala, aday në vindek ikwen ayak në mënjök cëna coy. Matanan kutok, bënënen anan 'am a anaya à mivel a kwanay ahay inde lele.

²³ Sënen nà, mërak a mënuko Timote winen à dangay sabay, të mbësakak anan ahay. Kà sak a dëzley ahay à man uno bëse cëna, ata mi zlak ayak àga kwanay në maya awan.

²⁴ Jen anan 'am anà mæced sɛ egliz ahay pi zek tu dɔ a Mbèrom ahay fok. Dɔ a Yesu ahay pɛ daliyugo sɛ Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re.

²⁵ Mbèrom â gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Mbukho: A6an 'am wiya awan
The New Testament in the Mbukho language of
Cameroon (CM:mqb:Mbukho)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbukho

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbukho

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 14 May 2025

85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092